



מראיות מקומות

מס' 55

חודש תמוז תשע"א
או"ח הלכות פסח

סימן תסז סעיפים יב-טז



לחשומת לבכם: במראי מקומות אלו הושקע עמל רב. אין להעתיק, לא לצלם וכד' ללא קבלת אישור בכתב מ"דרשו"

קנין הלכה

מראei מקומות

סעיף יב

בשעיף זה עוסקים השו"ע והרמ"א בשני אופנים של ספיקות תערובת ממשחו חמץ שנתערבה בפסח:
 א. חרנגולת שנמלגה במים חמים ואח"כ נמצאה במים חיטה בקועה, והספק הוא אם החיטה הייתה במים בשעה שהתרנגולת נתנה בתוכם או שנפללה אח"כ.
 ב. חרנגולת או בשר שרו במים צוננים ונמצאה פט לחם או חיטה במים, והספק הוא אם לעניין חמץ בפסח מחרין שוגם בצונן יש פליטה ממשחו.

א. חרנגולת שנמלגה במים חמים ואח"כ נמצאה בהם חיטה מבוקעת

א) דעת השו"ע להחמיר בו דף שתערובת ממשחו אסורה מדרבנן מ"מ לא אמרין בו דספקא דרבנן ל科尔א, דמחוקין מומן למן ואמירין שהחיטה הייתה בכל' עם התרנגולת ואמרתה¹.
 ב) דעת ראשונה ברמ"א מחייב בו דאמרין ספיקא דרבנן ל科尔א ותלין דהשתא נפללה בחיטה.
 ג. דעתו שנייה ברמ"א, וכן הוא נוקט להלכה, דיש להחמיר בספק הנ"ל וכחשו"ע, אלא שאם נצறף ספק נוסף, שהוא נתעכלת החיטה במעי התרנגולת ופקע איסורה, יש להקל².
 ונكتו הפסיקים [מהר"י ברונא, דרכיו משה] דrok בחיטה שבורה יש ספק שהוא נטעלה, אך אם החיטה שלימה הרי וזה מוביח שלא נטעלה כלל.

ביאורים והערות

1. הבית מאיר וכן החי אדר הביאו דיש ראשונים הנוקטים להלכה דאין איסורא גם מזמן לזמן. ולכן כתוב המשנ"ב דבר מקומות שני צירופים נוספים הסומך להקל לא הפסיד והיינו א) אם המילגה הייתה בכל' שני שמצטרפים אחד להקל לא הפסיד והיינו ב) אם המילגה הייתה רק נתקבעה ורק התרנגולת. א) אם המילגה הייתה בכל' שני ולא בכל' ראשון, דבעיקר דין כל' שני לעניין פט החיטה הפסיקים, וכדועלי בראמ"א [ס"י תמז ס"ג].
 ועיין בפמ"ג (מ"ז בס"י זה ס"ק יג) שכטבת דהוואיל וחמצ בפסח אסור ממשחו לנקיין בו טפי מבשר איסורים, וחישין שכלי שני מפליט ומבליע כאחד ("פעולה כפולה") אף מהחיטה שהיא לפולות אל התרנגולת, ולענין כלים שהוודחו בכל' שני של חמץ כתוב שבהפסד מרובה יש להקל, ובברב פט יש להקל לשאר איסורים. עוד כתוב הפמ"ג (א"א ס"ק כה) דאין מצרפן נידון כל' שני לספק ספיקא כיון שרבים איסורים, וקצת"ע שהרמ"א (ס"י תמז ס"ג) כתוב לעניין כל' שני "וטוב להחמיר" ומשמע שלא נקט דאיסורו בדורו. ואמנם הגרא"א להלן [ס"ק נג] נקט לדינא שאין להקל בין איסור לטומאה, ולא בין שלימות לשborות, אלא האחילוק הוא בין דבר קשה לדבר רך, ודוג טמא נחשב דבר קשה ולאחר אין בו עצול, וכ"ש חיטים דשוריין. וראה להלן סעיף זו בהערה שהבאנו ובמ"ב [ס"ק פח] משמע שחיטים מבוקעות חשובי כמעוכלות גם אם הן שלימות.

2. והשוו"ע שלא צירף פט זה של שם נטעלה סובר לכואורה דעיכול אינו מתייר איסור מטומאה וכשיטת הרא"ש [שהובא כאן בטור]. ועיין דרכיו משה שציין שגם ריבינו ירוחם בשם הרשב"א לא צירף כלל סברא דעיכול, ועיין משנ"ב [ס"ק נט].
 המקור לעיקר דין עיכול הוא במסנה [אהלות פי"א מ"ז] דאיתא הtam דכלב בשר זה אחר ג' ימים, ובעוופות ודגים מתעכל הבשר בכדי שיפול לאור וישראל, ומבוואר דעיכול מפרק טומאת מת, ובבכורות [דף ז]: איתא דג טהור שבלו דג טמא אסור הדג הטמא באכילה והקsha הרא"ש [פ"ק דבכורות סי' ח] למא אין דין עיכול על הדג הטמא, ותוירץ בתירוץ: א) יש להקל בין איסור לטומאה, והיינו דף שעיכול מפרק טומאה אין הוא מפרק איסור. ב) הרמ"מ מפונטייזא תירץ דהכל תלוי באמ המאל נליעס ע"י הבע"ח שאכלו, שאם הבע"ח לעסוז ה"ז עיכול ופרקאים טומאה ואיסור, ואם לא לעס אין עיכול.

ובשו"ע [י"ז סי' פג ס"ז] הובא דין זה של דג טהור שבלו דג טמא, ונחלקו בו לדינה הט"ז והש"ך [שם]: הט"ז נקט כהר"מ מפונטייזא שאם נליעס הדג הטמא חל בו דין עיכול והותר איסורו, וה"ה לעניין חמץ, אם נלעסה החיטה הторה [משא"כ אם לא נלעסה אף שהחיטה שבורה קצת אין היתר]. והש"ך לא תלה דין עיכול בלעיסה אלא סובר דאם הדג נכנס שלם ויוצא שלם אין כאן עיכול, אך אם נכנס שלם ויוצא חסר ה"ז עיכול אף אם לא נליעס, וכן לעניין חמץ, כל שהחיטה הייתה שלימה וכיוצה חסירה ה"ז עיכול אף בלי לעיסה. והmag"א [ס"ק כב] נקט בדברי הט"ז, דבל' לעיסה אין עיכול, ואפילו אם נשתבהר אח"כ.



ספק משחו

האחוונים דנו בסעיף זה בכמה אופנים של ספק משחו, והუלה מדבריהם הוא דאף שאיסור משחו אינו אלא מדרבנן מ"מ החמורו בספק אחד [כגון במלילה א"נ בשရיה בצונן] אף בשהייה.³

במקום הפסד מרובה, נחלקו הפוסקים:

- א. המג"א [ס"ק כה] הביא את דבריו הב"ח דאף בשהייה אסור, וכן הביא המשנ"ב [ס"ק סג].
- ב. הנר"א כתוב שבמקום הפסד מרובה יש להקל [כדרעה ראשונה שברמ"א] והובאו דבריו בבה"ל [ד"ה אם].
והוסיף הדרכי משה וכותב כן גם ברמ"א, דאיסור זה הוא רק על עצם התערובת, אבל אם נפל קצת מתערובת זו לתחביל אחר אין לאיסור במקום הפסד מרובה ומניעת שמחה י"ט. [וכותב שם דאף שאין בו כ"כ סברא, דמ"ג אם בתערובת הראשונה היה משחו חמץ א"כ נתערב גם בתכביל האחרון, מ"מ מסתבר דלא החמורו כולל האי, עי"ש].

דיין ספק ספיקא באיסור חמץ

- א] ספק ספיקא בדארויתא - כתוב הדרכי משה [ס"ק יד] ראי להתייר ס"ס באיסור חמץ אלא בשהייה ולא באכילה, אמנם הט"ז [ס"ק ז] כתוב דכל זה ודוקא היכי דאפשר בשהייה רהוי כעין דבר שיש לו מתרין, אך אם א"א בשהייה כגון שהמאכל מתקלל שרי אף באכילה, וכן העתק הפט"ג [א"א ס"ק כה].⁴
- וහוסיף דכ"ש במקום הפסד מרובה יש להתייר באכילה והביאו המשנ"ב [ס"ק סג]
- ב] ספק ספיקא באיסור משחו מותר, כאמור ברמ"א לעניין ספק עיכול.⁵

ב. מים שהיתה בהם חיטה מבוקעת

- הראשונים והפוסקים נחלקו במקרים שהיתה חיטה מבוקעת [באופן שהחיטה לא שחתה במים כד שעוט ואין בה דין כבוש כמבושל]:
- א] המרדכי [פסחים ס"י] תקעב בשם רבינו משלום ורבינו שמואל הכהן] אסר את המים [וכן אסר בשר שנשרה במים האלו], וכן הביא הב"י [ס"י תמב] מספר ארחות חיים בשם הר"ר שם טוב, וכותב הר"מ [תפסו ס"ק יג] רפ"ל דלענין חמץ בפסח שאיסרו במשחו מהחרמין שוגן בצונן יש פליטה כל דוחו, וכן הביא המג"א [ס"ק ט] בשם מהר"ש מאוסטרא.

בニアורים והערות

- 3. ועיין ד"מ [ס"ק יב] שכותב בדבריא ספיקא יש להחמיר כהראב"ן אף שתימה הוא להחזיק איסור בספק משחו דרבנן. [והפט"ג (מ"ז ס"ק יד) וכן בא"א (ס"ק כה) כתוב דההמירו בספק מלילה רק משום דיש חזקה וധשתא להחמיר. ובמחצית השקל (על המג"א ס"ק יט) כתוב סברא אחרת (באה דההמירו המג"א שם בספק כבוש) דכיון שעצם הכבישה אוסרת מהתורה ורק מחמת השיעור הוי מדרבנן, لكن החמורו טפי, משא"כ בספק כבוש בבשר וחלב מקלין משום ספק דרבנן].
- 4. עיין בפט"ג [מ"ז ס"ק יז] שכותב כלל בלשונות הרמ"א, דהיכי שיש מחלוקת בין הפוסקים וכותב ע"ז הרמ"א "ונהגו לאיסור" אין כאן הכרעה ודאית ומצטרף ספק זה ולס"ס, אך במקומות שהרמ"א סיים "וכן עיקרי" יש הכרעה ודאית ואין זה מצטרף לס"ס.
- 5. וכותב המג"א [ס"ק כה] דמה שאסרו [לעיל סעיף ב] לאכול חיטים שחילק מהן נתולחו במים אף בדאייא ס"ס והתייר רק להשהותן, היינו כשהוא לאכול החיטים עצמן, אבל לעניין תערובת משחו שלחן שרי אף באכילה.
- 6. והmag"א [סוף ס"ק טו] כתוב שגם בשו"ת הרשב"א [ח"א סי' קעוו] נקט דיש פליטה ובלייה בצונן, מדנקת דחיטה בקועה שנמצאה בעיסה של מצה אוסרת את כל המצחה שהוא שבוען הלישה היא נוגעת במקומות רבים בעיטה, ולא פירש הרשב"א למה החיטה פולתת דהא העיטה צוננת. וכותב המג"א דס"ל דיש פליטה בצונן, והט"ז והפט"ג כתבו שהעיטה מתחמתה בזמן הלישה ולכן יש פליטה. ועי"ע ט"ז [ס"ק יז] שכותב דהרוקח [ס"י רצא ומובא בב"י] שכותב לאסור מים שבDALI שנמצאה בו חתיכת חמץ, מוכח שטובר שחייב אוסר

קנין הלכה

מראei מקומות

ב' ברא"ש [פ"ב דפמ"ח סכ"ה] וכן ביראים [המובא שם] מבואר דסוברים שאין פליטה בזונן, וכן מפורש בטור [ס"י תמו סעיף יב], וכן הביא המג"א [ס"ק יט] בשם הלבוש ובשם מהר"ל מפראג, וכן נקט הט"ז [ס"ק יח].

לחלה: השו"ע הביא בסתמא דיש להתריר, ואת דעת האוסרים הביא כי אומרים, אמן המג"א [ס"ק יט] כתוב שלא היקל השו"ע כדיעה הראשונה אלא בתורתו לטיבותא, שיש שישים במים ואין אלא איסור משחו, ושחמים צוננים, אבל אם תהא כמהות של חיטים באופן שלא יהיו שישים נגר החיטים, אסור אף בזונן. וכן הביא המשנ"ב [ס"ק נד]. ובשעה"צ [ס"ק צט] ציין לדברי הגרא"א דמשמע שנקט שעדיעה הראשונה בשו"ע מתייה אף כשאין שישים, דין פליטה בזונן כלל.

והרמ"א נקט למשה לאסור בזונן כל שהבשר נשרה בודאי במים שהיתה בהם חיטה. אמן לדינה כתוב המשנ"ב [ס"ק סב] רביון שרבם מהפסקים התירו לנוכח הפסד מרובה ושות הדחק יש להקל, וכ"ש אם החיטה לא נתבקעה ממש רק נתרככה. ועיין מג"א [ס"ק כט], ולגביוبشر שהודח והוא לח ונמצאה עליו חיטה משמע בפמ"ג [א"א סקכ"ט] שאסור. אמן המ"ב [ס"ק סט] הביא את דברי החמדר משה והתק יו"סף והגר"ז שכתבו אכן אסור בזונן אלא אם החיטה שרויה במים, [ומ"מ ציריך להדרית את הבשר]. שכל הנידון לאסור בזונן הוא ורק כשייש מים או או רוטב, אך בלי רוטב כלל לכ"ע אין זונן אסור.

ספק אם נשרה הבשר בשעה שהחמצן היה בתוכו

רבב המשנ"ב [ס"ק נו] בשם הנחר שלום דרכ' לדעת האוסרים שהובאו בשו"ע דס"ל דיש פליטה ובליה בזונן, אין להחמיר אלא כאשר ידוע שהבשר נשרה במים בזמן שהחמצן היה בתוכם, אך באופן שיש להסתפק אולי נפלח החיטה אח"כ אין להחמיר, וכן נקט לדינה הרמ"א.⁷

מיים צוננים שנשרה בהם חמץ ונתערכו בתבלינים אחרים

מה שכותב הרמ"אadam נתערכו קצת ממים אלו [שנסירה בהם חמץ ולא נכבש בתוכם] בתבשילים אחרים, דיש להקל במקומות הפסד מרובה ומניעה שמחת יו"ט, ולא לאסור מספק, קאי גם על שריריה בזונן כمفorsch ברכביו, ולפי"ז מה שכותב שלא לאסור מפסק אין הכוונה לספק שמא נשרה הבשר בזמן שהחמצן היה בתוכם,adam אכן יש ספק כזה ה"ז מותר כמובן לעיל, אלא קאי על מקרה שהבשר נשרה בודאי עם החיטה ואפ"ה כתוב ע"ז הרמ"א שאין לאסור מספק, והינו עצם המחלוקת אם לעין פסהח היישנן לפליטה ובליה בזונן, וכן כתוב המשנ"ב [ס"ק סד] בשם הא"ר והפמ"ג. [ולענין מלנה שהוחזרה ברמ"א איירוי דוקא בצדור של ספק, שיש ספק אם החמצן היה בזמן שנמלג העוף, אך אם ידוע שהיא שם אין ספק וה"ז אסור, שהרי המים החמים פולטים ומלעלים בודאי].

ב◀▶

ב◀▶

גם בזונן.

7. זה דלא כהמודדי [ס"י תקב] שהחמיר אף בספק אם הבשר נשרה עם החמצן [נקט המודדי בלשונו דהוי ספיקא דאוריתא, ובדרכי משה (ס"ק ד) תמה דהא אין כאן אלא איסור משחו].

וע"ע מג"א [ס"ק יט] שכותב להעמיד את דברי המודדי שאסר את הבשר דמיiri בבשר דאית ביה פילי, והיינו דס"ל להמג"א שאין כח במים הצוננים להבליע בבשר, רק להכניס בסדקים שיש בו. [וכותב הפמ"ג (א"א ס"ק יט) דלכארה אין המים נאסרים כלל, דzonן לא יפליט טעם חמץ מהחיטה. וכותב הפמ"ג דצ"ל דסובר המג"א בדעת המודדי מים צוננים פולטים טעם מהחטים אך אינם נבלעים בבשר. וכותב רע"א לפ"ז דוגם לפי ביאורו זה של המג"א, מ"מ אסורים המים מלבשל בהם שהרי במים נבלע טעם חמץ].

קנין הלכה

מראei מקומות

מים שנכברש בהם חמץ

כתבו הפוסקים שאם החמצן נשраה במים כר שעותת ה"ז כمبرושל ונפלט טעמו אל המים והרי הם אסורים אף שיש בהם שניים, משום דחמצן בפסח במשחו.

וכتب הנר"א [ס"ק יט] רה"ה אם יש ספק אם שהה כר שעות אסרים מספק, והפמ"ג תמה דהא הוא ספק דרבנן כיון דמשחו אינו אסור אלא מדרבנן, וכן תמה במחצית השקלה [ותירץ המחלוקת השקלה דשאנו הכא שהחמצן הוא וראי והספק הוא רק בשיעור]. וכן כתוב בשעה"צ [ס"ק קב] שאין להחמיר אלא בחיטה שנתקבעה ולא בחיטה שנתרככה.⁸

חיטים שנמצאו בבאר מים

כתבandi אדם שאם נמצאו חיטים בכאר מים ראוי להזהר שלא להשתמש במים האלו לפה אף להסברים דעתן אינם מפליט מהשיש שהוא נכבשו בבאר. אמנם אם אין לו מים אחרים כתוב השע"ת [ס"ק ב'] להקל משום ס"מ, ספק נפלו החיטים רק עכשו, ואתה"ל שההו בבאר מעלי"ע אולי לא שהוא מעלי"ע משעה שנתרככו החיטים.

[וחחיי אדם צירף גם טעם שהחיטים נותנים טעם לפנים במים, אמן השעה"צ [ס"ק קכג] הביא שהחק יעקב הוכיח שرك שעורדים נותנים טעם לפנים, אך חיטים נותנים טעם לשבח, וכ"כ גם הפר"ח].

שאייה מבאר של נברים

כתבו הפוסקים בשם המהרי"ל, שהוזכרה לשאוב מבאר של גויים או מבאר של ישראל שלא נזרו בה מהמצן כל השנה שכן שיפנסו המים.

ותנה המשנ"ב [לעיל ס"ק סב] הביא בשם הפר"ח והחיי"א והנר"ז דאם נמצאה פרוסת לחם במים הרי הם אסורים ולא מהני אפילו סינון, דהיינו שמא נימוחה הפת בתוכם,⁹ וצ"ל דזה דוקא בידוע שיש פרוסת לחם במים, משא"כ בנידון הנ"ל שלא ידוע שיש פת במים لكن סמכין אסינו.

סעיף יג

מקור הרין הוא במרדי[י] [פסחים טי תקסח] ובטור. והפוסקים התקשו בדברי המרדי[י] שלא יתכן שההגעלת היהוה בפסח, שהרי המים נאסרים וחורם ונבלעים בכלל, ולא שייך בוו הותר דין"ט בר נ"ט כיוון שהוא נ"ט דאייסורה, ואם אכן ההגעלת היהוה קודמת הפסח א"כ אף אם ננקוט שהחמים עצם מהומצאים [ואין בהם היתר נ"ט בר נ"ט] מ"מ בטלו בשישים במים שבתווך הבור ואין חורר וניעור.

ועיין מג"א [ס"ק כו] שמדובר מדבריו שההגעלת היהוה קודמת הפסח, אך ירידת המים לבור היהוה בפסח. וכן כתוב המשנ"ב [ס"ק סה וס"ו].

א"כ נמצא לדינה שאם ההגעלת ירידת המים לבור היו קורם הפסח, מותר לשחות ממי הbor בפסח משום שיש שישים בבור

↔ ביאורים והערות ↔

8. עיין משנ"ב [ס"ק נה] שכותב שוגם בחיטה בקועה אין להחמיר אלא כשהנמצא היהוה והחיטה ואח"כ בישולו באותם מים, אבל אם נמצא היהטה במים אחר שבישולו יש להקל באיסור משחו מושום ספק ספיקא, שהוא נפלת היהטה אח"כ ואתה"ל שנפלת מוקודם שלא נכבשה מעלי"ע במים. ולכאורה צ"ב דכיון שבישולו במים א"כ הבישול מפליט ומבליע ומהי נ"ט אם נכבשה בתוכה, וצ"ל שהחיטה נמצאה בחיטתה של המים שמננה נלקחו מים לקדורת הבישול, ולא נמצאה היהטה בקדורתה רק בחיטתה והסתפיקות הם שמא נפלת לתוכה אחרי שנלקחו המים לבישול, ואתה"ל שנפלת קודם לכן שמא לא נכבשה בתוכם.

9. ועיי"ש בשעה"צ [ס"ק קי] שرك בפורסה החשו לזה ולא בפת שלימה.

קנין הלכה

מראei מקומות

בגדר המים האסורים, וכייל' דבלח בלה אין חור ונויר, וכן העתיק המשנ"ב [ס"ק סו] בסתמא. אמן היב"ח כתב דכיון שאפשר בכל למצוא מים אחרים לכך אמרין דשתייה ממים אלו בפסח hei כלכתחילה ויש להמנע מזה, ואין רנים זאת כשאר מאכלים שבלו קודם פסח משחו חמץ דהוי דיעבר ושירין להו בפסח.¹⁰ רוגמא לזה מביא היב"ח מהרמ"א [ט"ז צה ס"ג] והש"ך [שם ס"ק יד] והט"ז [ס"ק י' שם] שמים שנחכשו בכל' אסור שאינו בן יומו אסורים בשתייה לכתילה [אף ששאר מאכלים שנחכשו בכל' שאינו ב"ז מותרים], משום שאפשר להשיג بكل' מים אחרים ה"ז כלכתחילה כנטל'פ אסור לכתילה.

דין נ"ט בר נ"טumi התנצלת שלפני פסח

בעיקר הוא דנקטו הופוקים שמי ההגעה נחשבים מוחמצים, ואם נערכו בפסח הרי הם אסורים, יש לדון למה לא אמרין שמים אלה הם בגדר נ"ט בר נ"ט דהיתרא. ויש מקום לומר בו מה טעמי:
 א. הפמ"ג [א"א ס"ק כו] כתוב בדעת המג"א דס"ל דכיון שאפשר להשיג بكل' מים אחרים ה"ז כלכתחילה, וסובר המג"א שאין להשתמש לכתילה בהותר דנ"ט בר נ"ט.
 ב. עוד היה מקום לומר דחוישין לשיטת הר"ן הסובר דחמצ שמו עלי, ואין מכיון לאכול בפסח מאכל שנחכש בכל' חמץ בן יומו אף אם נתבשל קודם הפסח. וכן נקטו הופוקים [ט"ז תמו מה] [וירק החו"א נקט שעדרינה ה"ז מותר].¹¹
 ג. עוד היה מקום לומר דלכתחילה חיישין לשיטת הריב"ן דס"ל דבנהכשו אין יותר נ"ט בר נ"ט, ומובואר ביו"ד [ט"ז], והגעלה כלום هو כיישול.
 ד. וביתר ייל' דכיון שהנידון הוא על המים עצם אם יש בהם טעם חמץ [ולא על דבר המתבשל בתוך המים], لكن המים הוא לנצלו ולא לנחכשו, והש"ך ביו"ד [ט"ז צה] נקט לדינה כהמරש"ל ר'נן אין יותר נ"ט בר נ"ט.
 והגר"א [ס"ק מ] כתוב דהכא hei ג נ"ט וכן גם להאסורים בנחכשו [ובנצלו] ה"ז מותר, וכמובואר בתום' [ע"ז דף עו. ד"ה בת] וברא"ש [פ"ב דפסחים ט"ז], וחובאו דבריו בשעה"צ [ס"ק קכ]. ולכארה צ"ע למה hei ג נ"ט, והרי אין כאן אלא ב' נ"ט, מהחמצ לבלי ומהכלי למים, וצ"ל דסובר הגר"א דכיון שהחמצ נתבשל במים בלבד לבלי לנן דינון ליה כ' טעמים מהחמצ למים ומהמים לבלי ומהכלי למים.¹²

בדברי הט"ז ס"ק יח

כתב הט"ז שוגם אם המוחמצים יורדו לבור קודם פסח יש לאסור לשותות מותкар בפסח, מושם שמים אלה קו וקיימו מעל המים שבבו. ובכיאור הלכה מביא שהנחר שלום והגבדי ישע פקפק על דברי הט"ז דהא בעלמא קייל' שדבר זה מטהר, ובבר העיר כן גם הפמ"ג [מ"ז ס"ק יח].
 ומה שהביא הט"ז ראה לסבירו זו מטיפת חלב שנפלת, החט אויריו שנפלת על חתיכת בשר שמחוץ לווטב, ולא בנפלת לווטב.

↔ ביאורים והערות ↔

10. עיין מג"א [ס"ק כו] שהביא דברי היב"ח באופין אחר, וכבר העירו בזה המחלוקת השקל, ועיין הගהה יד אפרים שדן להגיה בדברי המג"א.
 והפמ"ג [א"א ס"ק כו] באור במג"א דס"ל שגם לענן נ"ט בר נ"ט אמרין דלכתחילה אין להשתמש בהיתר זה, ומ"מ hei כלכתחילה.

11. עיין פמ"ג [מ"ז ס"ק יח] שכחוב שבסמוך הפסד מרובה סמכין על היתר נ"ט בר נ"ט. וצ"ע דלעיל [ט"ז תמו שעעה"צ ס"ק פז] הביאו את דברי הפמ"ג שלא היקל במקומות הפסד ומונעת שמחות יו"ט אלא אם קצת מהחכש הזה נתערכ בשאר תבשילים, אך בתבשיל הראשון עצמו אסור אף בהפסד מרובה.

12. ומובואר בגר"א שסביר שתוס' והרא"ש התירו ג נ"ט גם כאשר הטעמים נבלעים בפעמים בכל', אלא בטעמים בכל' וירק טעם א באוכל.

קנין הלכה

מראei מקומות

עוד כתוב הפט"ז שהוותה שנטזהה במ"י דבש אינה אוסרת משום שאין פוליטה בצדון, והפט"ג הקשה ע"ז דבמהלך יש לחוש שהוותה זו שתהה מעת לעת במ"י הדבש ונכבהה בתוכם. [ולענין עיקר הדיון כתוב הפט"ג דיש בחיטה זו ס"מ, ספק דאיתנה חמץ כלל, דמי דבש הוא מי פירות ואינם חמוצים, והחיטה רק נבקעה מכח מי הדבש אך לא החמיצה. ואתה"ל שהחיטה החמיצה ספק שלא שתהה במ"י הדבש מעת לעת. אמנם ס"ים הפט"ג שלא מלאו לבו להתריר את מי הדבש בשתייה בפפתה, רק להשתותם בפפת או למכרם לנכרי].

סעיף יד

- הפוסקים נחלקו במ"י שלוח במה תרגנותה יזר ואחריו כן נמצאה חיטה מבוקעת באחת מהן:
- א. דעת הרא"ש [פ"ב פשחים ס"י כה] והרש"ב"א [תורת הבית בית ד שער א דף ג] והטמ"ק [ס"י רכב] דקילוף את מקום המגע של החיטה בתרגנותה וכל השאר מותר.
 - ב. הכל בו כתוב בשם הראב"ד שמעמיך סביבותיה וחותך לפי האומר.¹³
 - ב. דעת הרוקח [ס"י רפו מובא בטור] דאותה תרגנותה אסורה כולה, ושאר תרגנותותיו שרו.
 - ג. המרדיי [ס"י תקנב] כתוב דיש מחמורים ואוסרים הכל, וכן כתוב הרשל' בתשובה, וכן כתבו ה"ח ושארית יוסף. וטעם דכשם שבשאர איסורין נקטין [בסי' קה ס"ט] שאם נמלחו כמה חתיכות ונמצא הלב באחת מהן כולם אסורים [אם אין בהם شيء נגר האיסור], וטעם משומש אין בקיאים בין כחוש לשמן ורנים כל איסור כאילו הוא שמן ומפעבע בכל החתיכות, כן לענין חמץ האוסר במשחו אמרין דין אין אלו בין כחוש לשמן ומהמרדיי לאסור כל החתיכות במשחו.

לחלה: כתוב הפט"א שהעיקר לנוהג כהרוקח, והיינו לאסור את תרגנותה שנטזהה בה החיטה ולהתריר את השאר,¹⁴ [ואם יש לחוש שהוא אהירות נגעו בחיטה האסורה יש לקלוף מהן קצת].

ביאורים והערות

13. וכותב המשנ"ב [ס"ק עא בשם האחרוניים] לבאר טעם שיטה זו של הראב"ד דמעמיך סביבותיה אף שבשאר איסורים די בקליפה, דחיישין שהוא מן הטעם מתפשט יותר מכדי קליפה, ולכן בשאר איסורים רק כדי קליפה נאסר שבו האיסור נתן בו רק טעם, משא"כ ביותר מכ"ק שאין טעם איסור רק במשחו, ובחמצז בפסח גם שהוא אוסר ולן צריך להעמיק כל סביבותיה. והוסיף החזו"א [ס"י קכ ס"ק יג] לבאר דהרב"ד סובר שבמליחה מתפשט הטעם בשני כוחות, בכח הראשון מתפשט הטעם בשיעור כדיליפה דונתן טעם בשיעור זה של כדי קליפה, ובכח השני מתפשט שהוא מן הטעם אל סביבה הקליפה זו, ולכן בשאר איסורים די בצד קליפה, כיון שהוא אין אוסר בהם, משא"כ באיסור חמץ גם משחו אוסר. אך אילו היה הטעם מתפשט בכח אחד בכל סביבתו, לא היה שיעור נתינה טעם בקליפה ולא היה מקום לאסור בשאר איסורים שיעור זה של כדי קליפה].

14. בטעם שיטה זו של הרוקח [שהפט"א נקט כמותה להלכה] ששאר החתיכות מותירות [אף שבשאר איסורים אסורין כל החתיכות] כתוב הפט"א [בתשובה] כמה טעמי:

- א) מה דמחמרין בשאר איסורין לומר דין אין בקיין בין כחוש לשמן הוא רק לענין איסורים האסורים בנתינת טעם, אבל לענין איסור משחו שהוא דרבנן לא מחמרין לאומר שאין אלו בקיין.
- ב) בחמצז אין סרך שמנוגנית ולן לא מחמרין בו לומר דין אין בקיין, ואף שבשאר איסורין עבדין מילתא פסיקתא ואסרין בשישים מ"מ לא אסרין במשחו.
- ג) עוד כתוב הפט"א [בשם המרדיי סי' חקסט] דכאשר ישנם צירופים נוספים סומכין על השאלות שלא אסר חמץ במשחו רק בשישים כשארא איסורין.

והא דנאסרת כל תרגנותה שבה נמצאה החיטה, משמע בפט"א שלענין אותה תרגנותה מחמרין לדון את החיטה כדבר שמן [משא"כ לענין שאר חתיכות]. והפט"ג [א"א ס"ק לב] כתוב דהטעם שאסרים כל תרגנותה אף שהחיטה היא דבר כחוש שאין בו סרך שמנוגנית, הוא משום דין פיטום, שאם תרגנותה שמניה היא מפותמת את החיטה ומפעבעת בכלל, ואין אלו בקיין בין כחושה לשמניה. וע"ע בחזו"א

קנין הלכה

מראei מקומות

וכתב הבה"ל [ד"ה חיטה] שאם החיטה נטרוכה ולא נתבקעה, יש להקל במקום הփדר מרובה ומונעת שמהת יו"ט כהשוו"ע שלא לאסור כל התרנגולת שנמצאה בה החיטה, רק להעמיק סכבות אותה חיטה ולהשליך והשאר מותר.

חיווב לשרווף את התרנגולות שנמצאה בה חיטה

כתב הא"ר שלפי מש"כ הרמ"א [לעיל סעיף י] דנוהנין לשרווף כל התרנגולות שנתבשלה ונמצאה בה חיטה, ה"ה בנידון דסעיף רידין בתרנגולת שנמלחה ונמצאה בה חיטה ריש לשרווף את התרנגולת הוז. והמשנ"ב [בס"ק ע] הביא ארכ' כתוב שמדרבי הנר"ז והנר"א מוכח דס"ל דבמיליחה די בכך שколоף את מקום החיטה [שהוא אסור מן הדין] ושרופי, ואת שאר התרנגולת רשאי למכוו.

שהיות התרנגולות שנמצאה בה החיטה

ברמ"א מבואר שאין להשווות את התרנגולות שנמצאה בה חיטה [אף אחרי שколоף את המקום שבו נמצאה החיטה], אלא רשאי למכרה לנכרי, וכך משמע במגן אברהם. והט"ז [ס"ק ב] כתוב דנראה דרשאי אף להשווות בבתו [רכיוון שלפי הרבה פוסקים רשאי אף לאכול את התרנגולת הוז, לא מסתבר לנו נחמיר אף שלא להשווות]¹⁵ וכן נקט החק עקב. וכותב המשנ"ב [ס"ק ע] שאם החיטה לא נתבקעה רק נטרוכה יש לסמוך על דברי הט"ז.

חיווב לקלוף את שאר החתיכות

כתב השו"ע שאם התרנגולת הוא נמלחה עם תרנגולות נוספות יש לקלוף את כל התרנגולות, וגם הרמ"א כתוב לקלוף קצת את שאר התרנגולות.

וכתב המג"א [ס"ק לא] שהטעים מושום דחוישין שהוא גנעה החיטה בתרנגולות האחרות, וצינו הט"ז והנר"א לשוו"ע יו"ד [ס"י קה ס"ט] שם שם חששו בעין זה. והוסיף המג"א [ס"ק לג] דאף באופן שיודע שלא גנעה אלא בתרנגולת אחת מ"מ אם נתערכה תרנגולת זו בשאר התרנגולות קולף את כלן, והוא"ל כתערובת שנתערכה בפסח שאינה בטילה. עוד הוסיף המג"א שאם נתבשלו התרנגולות בלי קליפה אסורה כלל, וכמובואר ברמ"א [יו"ד ס"י סט סט"ז], וביאר המג"א דמה שמצוין ברמ"א [יו"ד ס"י צא ס"ד] שאם נתבשלה חtica בלי קלוף אין היא נאסרת, היינו דוקא כאשר החובה לקלוף אינה מן הדין רק מחמת חומרא, כגון בדין תרואה גבר [כשנהיהبشر רותח על גבינה צוננת, דין הדין תרואה גבר אלא דמהמרין לומר דאדמיקר ליה בלע כדי קליפה], אבל במקומות שהחובה לקלוף הוא מן הדין כגון במלחית, כי שיט ספק שהוא גנעה החיטה בשאר התרנגולות, ה"ז אסור אף אם כבר נתבשל.

הומן שהחיטה נחשבת במלחית ופולטה טעם חמץ

כתב הפמ"ג [א"א ס"ק ל] שאם נמלחה התרנגולת מבחוץ ונמצאה החיטה מבפנים ה"ז כאילו החיטה עצמה לא נמלחה, והוא כתהור מליח וטמא חפף, ותוך יב שעotta שרי אף בלי הփדר מרובה, ולאחר יב שעotta שרי רק במקומות הփדר מרובה.

ביאורים והערות

[ס"י קכ ס"ק יד] שכותב שאם התרנגולות היא שמנת יש לנוהג כהטור והשוו"ע [יו"ד ס"י קה] דס"ל דין פיטום גם במלחית, ואסורה כל התרנגולות מן הדין. ולענין שאר חtica מctrפה לכולא שיטת המהרא"ם מרוטנבורג הסובר שאפילו דבר שמן אינו מפעע מהחтика לחтика רק באותה חтика, ולכן יש מקום להבחנה בין ארתה תרנגולת לבין שאר התרנגולות, ועכ"פ בכחוש יש להקל.

¹⁵. על דרך שאמרו בחולין [דף מט:ג] לגבי מחלוקת מהו חלב טהורה "איןון מיכל אכלוי ולידין מיסתם לא סתים" [בתמייה].

קנין הלכה

מראei מקומות

עיין בה"ל [ד"ה אבל] שהביא את דברי החוק יעקב [ס"י תמו] שכח שם החיטה גנובה לנמרי אין היא נחשבת כמלוחה, וכן חוי כתהור מליח וטמא תפל. וכן אם נפל בפסח על בשר מליח יש להקל בהפסד מרווח כבשאר איסורי. [וכע"ז כתוב הפט"ג (מ"ז ס"ק ב) דחיטה שלא נתרכבה אינה אסורה, דכל שיבש אין המלח פועל בו].

סעיף טו

מקור הדין ברא"ש [פ"ב דפסחים ס"י כה]. וכותב השו"ע דמעמיק כל סביבות החיטה [דרלענן צלי נקטין דלא סני בקליפה, משא"כ לעיל (סעיף יד) בדין מליחה נקט השו"ע בהתאם דסני בקליפה, ורק יש מהMRIון להעמיק כל סביבותיה].

וכותב המג"א [ס"ק לד] דהשו"ע אויריו בתרנגולת כחושה, אך בתרנגולת שנייה מורה השו"ע שהכל אסור, והיינו שהשומן מפליט את החיטה והוא מפעפה בכולה. [והשו"ע אינו סובר ממש"כ הרמ"א (כיו"ד ס"י קה ס"ה וס"ט) דאין אלו בקיין בין כחוש לשמן].

דעת הרמ"א

הרמ"א לא השיג כלל על דברי השו"ע, אולם כתוב הגר"ז דפשט הוא שלפי הרמ"א [בסעיף יד] שנקט שאף במליחה נאסרת כל התרנגולת כ"ש שבצליה נאסרת כולה, וסmek הרמ"א על מה שכותב [לעיל], וכן כתוב השעה"צ [ס"ק קמד].

היפוך השיפוד

עיקר החדש בסעיף זה הוא מה שכותב הרוא"ש [שם] שאם מהפרק את השיפוד בזמן הצליה ה"ז גורם לטעם של החמצן לפיעוף בכל התרנגולת, והוסיף שהטעם מפעפה גם לכל שאר התרנגולות אם הן נוגעת זו בזו.

וכותב המג"א [ס"ק לה] שסבירו זו של היפוך השיפוד אסורה רק באיסור חמץ שהוא במשהו, אך אין היפוך השיפוד אסור בשאר איסורים, מישום שאין זה גורם לכך שהאיסור יתן טעם מעבר לשיעור כדי נתילה, וכן בשו"ע [יו"ד] לא מצינו שבצליה ע"ג שיפוד יאסרו כלל החריכות הנצלות.

ולפי"ז אם נצלו התרנגולות בערב פסח אין לאסור אלא בשיעור כדי נתילה להשו"ע, ולהרמ"א נאסרת כל אורחה התרנגולות [אם אין שישים כנגד החמצן], אך שאר התרנגולות אינם נאסרים.

תרנגולות שאינן נוגעות זו בזו

רבב המג"א [ס"ק לו] שאף אם התרנגולות שע"ג השיפוד אין נוגעת זו בזו, מ"מ אם התרנגולת שנייה הרי היא מפטמת את החיטה וambil'עה את טעם החמצן בשיפוד ומוליכתו דרך השיפוד אל שאר התרנגולת, דבר שמן מפעפה בכל הכל' גם נפלט אל שאר התרנגולות אף שאין רוטב.¹⁶

והמשנה ברורה הביא דברי המג"א האלו וציין שהמקור חיים [ס"ק טז] מיקל בה.¹⁷

↔ ביאורים והערות ↔

16. והנה הש"ך [כיו"ד ס"י קה ס"ק כג] נסתפק בבלוע שמן בכלים הנוגעבו כולם, או דכיון שהוא בלוע בכל' ואין בו רוטב אינו אסור אלא כדי קליפה. וכותב הדגול מרביבה [על הש"ך שם] שבמג"א [ס"י תנא ס"ק לו] מבואר דפשיטה אליה שאין אסור אלא כדי קליפה, וכן כתוב כאן המחייב השקלה.

17. והיינו דס"יל להmarker חיים ששאר התרנגולות אין נאסרו. והנה המקור חיים יסיד דבריו על הש"ך [ס"י קה ס"ק יט] שכח שדין פיטום נאמר רק על איסור בעין ולא על איסור בלוע, ולכאורה הדברים אלו צ"ב דהרי הכא החיטה היא חמץ בעין, ואם התרנגולת שנייה הרי היא מפטמת את טעם החמצן הנבלע בה והרי הוא כשן, ולמה לא יפעפה אל שאר התרנגולות. [וגם אי נימא דס"יל להmarker'ח דהיפותם

קנין הלכה

מראei מקומות

סעיף טו

מקור הדין של סעיף זה הוא בדברי המרדכי [ס' תקנ] וכן בדברי הר"ן והארחות חיים המובאים בב"ג. יש בסעיף זה שני נידונים:

א. האם החיטים מבוקעות הנמצאות בופק נחשות כחמיין ואסורות, או שדרנים מעוכלות ופקע איסורם. נתבארו הדיעות של הפסיקים ברין וזה של עיכול לעיל [סעיף יב]. ותורף הדברים להלכה הוא ראם החיטים שלמות דיניין להו בגין מעוכלות והרי הן אסורות [ואף לא צירפו הרמ"א שם לספק ספיקא]. אמן הנר"א [ס' ק גג] נקט דין לחלק בין שלימות לאין שלמות, אלא גם שלימות חשובי מעוכלות, וכן אין לחלק בין איסור לטומאה, אלא העיקר לחלק בין קשין לרכין, וכן דג טמא בmundrig מהו אינו מעוכל כיוון שהוא קשה, וכ"ש חיטים דשרין.¹⁸

ב. האם הבהיר נחשב כצלי:

הר"ן וחתור כתבו דאף שהבהיר את העוף מ"מ אינו אסור אלא כדי קליפה, והכא הופק הוא הקליפה. אמן הרמ"א [יוז"ד ס"י סח] נקט דהבהיר אינו כצלי כיוון שאין ממשין את הבשר על האש במקום אחד אלא מעבירים אותו הנה והנה, וכן כתוב הש"ך [שם ס"ק יד]. וכן כתוב הט"ז [ס"ק כא] והמג"א [ס"ק לו] שאף לדין דנקטינן דצלי אסור בכולו [שאין לנו בקיין בין שמן לכחוש] מ"מ בהבהיר יש להקל דסנו בקליפה. ולכן כתוב הפמ"ג [א"א ס"ק לג] וחובא במשנ"ב [ס"ק פו] שגם נמצאה חיטה ע"ג העוף מחוץ לפек, ולאחריה יש לקלוף את מקומה משום ההבהיר ומ"מ בדיעבד אם בישל בלי קלוף אינו אסור, שאין הקלוף הזה אלא לחומרא.

ביאורים והערות

מהני רק לאוთה תרגולות שהטעם הולך בcola מ"מ הטעם ייכל בשיפוד, ואם התרגולות האחרות יהיו שמיות למה לא יבלעו מהטעם בשיפוד, דהא הש"ך כתוב דבריו על בלוע באוכל שאינו יוצא כלל אל החthicca האחרות, משא"כ בבלוע בכלל, וצ"ע.

18. ולא נתבאר בהגר"א אם חיטים מבוקעות חשובי רכות והוו מעוכלות, וחולק על פסק השו"ע, או דגם חיטים חשובי קשות ואין מעוכלות. ומהמשנ"ב [ס"ק פח] משמע שהבין שהגר"א חולק על השו"ע וסובר שהחיטים מותרכות.



קנין הלכה

מראי מקומות

**שאלות חוזרת על החומר הנלמד בחודש תמוז תשע"א
 או"ח הלכות פסח סימן תשז מסעיף יב
 מיסודות על טור וביי, ש"ע ט"ז מג"א, משנ"ב ביאוה"ל ושעה"צ**

סעיף יב

באר השיטות שהובאו במחבר וברמ"א ופסק ההלכה באופן שהרטיחו תרגولات במים ואח"כ מצויים גרעין חיטה,

מה דין התרגולת ומה הטעם;

1) כשהחיטה בקועה?

2) כשהחיטה אינה בקועה רק נטרוכה?

3) כשהחיטה אינה בקועה ולא נטרוכה?

האם דין זה נאמר דווקא בכלי ראשון או אפילו בכלי שני?

ומה הדין אם המים היו צוננים ושרו שם התרגולים;

1) בספק אם הייתה החיטה בשעה שררו את הבשר או נפלה אח"כ?

2) אם החיטה הייתה בודאי בשעה שררו הבשר?

ומה הדין אם היה פרוסת לחם או עיסה בתוך המים, חמין או צונני, ומה הטעם?

1) מה טעם המרדי שואסר בשאר בשר ומתייר בתרגולות?

2) ובאיזה אופן פוסק הרמ"א להתריר אף' בתרגولات אפילו במלגה, ומה הטעם?

ז) האם מותר, ובאיזה אופן, לבשל - לפני פסח או תוך הפסח - עם מים שנמצא בהם חיטה בקועה או שאינה בקועה, או שנמצא בהם שעורה?

2) ומה הדין אם החיטה נשרתה מעט לעת במים או בספק אם נשרתה מעט לעת?

3) ומה הדין אם נמצא החיטה אחר שבישלו?

1) האם מתירין לאכול התבשיל במקום הפסד מרובה?

2) ואם נתערבו התערבותות, האם מתירין הספיקות במקום הפסד מרובה או מניעת שמחות יו"ט?

3) והאם מתירין בשחה או באכילה ספק ספיקא של חמץ באיסור תורה או באיסור דרבנן, בלי הפסד מרובה או במקום הפסד מרובה?

ח) שבאו מים מהבאר כדי לבשל, ואח"כ שוב שבאו בדי מים, ונמצא חמץ בדי, מה דין המים הראשונים ומה דין המים שבDAL? ומה הטעם?

ט) אחד שאכל חתיכת מצה וחתיכת תרגולות ביחד, למצא חיטה בפיו, האם מותר לאכול את התרגולות או המצאה, ומה הטעם?

(2) ומה הדין אם היה חתיכת בשר?

סעיף יג

הגעילו יורה מחומצת שאינה בת יומא, האם מותר להשתמש בפסח עם מי ההגעללה;

1) כשההגעללה הייתה לפני פסח?

2) כשההגעללה הייתה בפסח?

יא) כשהגעילו יורה מחומצת בת יומא קודם פסח;

1) האם מותר להשתמש בפסח במי ההגעללה?



קנין הלכה

מראei מקומות

- (2) האם מותר להשתמש במים שבבור,שמי ההגעה נכנסו לתוכם לפני פסח?
 - (3) האם מותר להשתמש במים שבבור,שמי ההגעה נכנסו לתוכם בפסח?
 - (4) מה טעם האיסור,היא צוין אינו נתון טעם כלל?
 - (5) באופן שאסור לשתות המים, מה הדין אם עבר ובייש מהם תבשיל?
- אם נמצא גרעיני תבואה בבאר מים בפסח, האם מותר להשתמש בהם בפסח, כדי לו מים אחרים או כאשר אין לו, ומה הטעם?

סעיף יד

- (1) מה הדין אם נמצאת חיטה מבוקעת בתרגולות קודם ל밀חה, ומה הטעם?
- (2) ומה הדין אם הודהה התרגולות?
- (1) אלו ב' דעות הובאו במחבר אם נמצאה החיטה המבוקעת בתרגולות אחר מליחה, ומה הטעם?
- (2) ומה הדין אם נמצאה אחר מליחה והודהה?
- (1) מהי הדעה המחברה ביוטר שהובאה ברם"א?
- (2) מהן הטעמים שהוזכרו בביור שיטתה זו?
- (3) מהי ההכרעה שנתקט הרם"א להלכה לגבי החיטה שנמצאה החיטה עליה?
- (4) מהן הטעמים שהוזכרו בביור הכרעתו?
- (5) ומהי ההכרעה שנקט לגבי שאר החטיכות - כשהגעו בודאי, בספק אם נגעו, כשודאי לא נגעו?
- (1) מה הדין - באופנים דלעיל - אם החיטה נטרככה ולא נתבקעה?
- (2) ואיך הדין כשנטרככה אבל לא נתחללה מהמלח, שהיא נגoba?
- (3) איך נקיין להלכה במקום הפסד מרובה או מניעת שמחת יו"ט?
- (1) האם מותר להשנות אותה חטיכה או החטיכות האחרות עד אחרי פסח, ומה הטעם?
- (2) והאם בנטרככה אפשר להקל יותר?
- (3) והאם יש יותר למכור לנכרי - אותה חטיכה או החטיכות האחרות, ומה הטעם?
- (1) מה הדין אם החיטה נמצאת אחר שלוחו הבשר פעמי שניתן לקידרה - בתוך הציר?
- (2) ומה הדין אם החיטה מונחת בחבית של כרוב מלוח?
- (3) ומה הדין אם הדיחו בשאר מליחתו בפסח, במים שקצת שכר נתערב בהם?
- (4) ומה הדין אם נמצאת חיטה בחבית דגים שנמלחו לשם פסח?

סעיף טו

- (1) מה הדין אם נמצאת חיטה - מבוקעת או שנטרככה או שאפי' לא נטרככה - בתוך תרגולות צלויה?
- (2) והאם יש נפק"מ אם התרגולות כחויה או שמנה?
- (3) האם יש נפק"מ אם נצלה על שפוד או על גבי גחלים, ומה הטעם?

סעיף טז

- (1) חיטה או שעורה שנמצאה בתוך זפק העוף לאחר שהבבבו אותו, מה דין העוף, ומה הטעם?
- (2) ומה הדין אם נמצאת החיטה חזץ לזפק, לכתחילה ובדייעבד?
- (3) החיטה והשעורה האם נחשבים כמעוכלים או צריך לשרפם, ומה הטעם?